

Språk: Kan ein samanlikne spansk og norsk sidemålsdebatt? Olav Leite hadde eit interessant innspel i HA 27. september.

Spansk og norsk sidemål

MENINGER

Jens Haugan

Olav Leite viste til at «amerikansk spansk» over tid har skilt seg frå «spansk spansk», og at ein no prøver å finne tilbake til éi felles skriftnorm. Leite avslutta med det retoriske spørsmålet om dette kunne vere noko å tenkje på for oss.

Det er kanskje ikkje så mange som er klar over det, men gjennom det meste av 1900-talet prøvde ein å komme fram til éi felles skriftnorm i Noreg, populært kalla «samnorsk». Det er altså ikkje nokon ny tanke.

Dei som i dag har meiningar om dei to norske målformene bokmål og nynorsk, tenkjer som oftast ikkje så mykje over at det starta med dansk skriftspråk, som ein i første omgang døypte om til riksmål etter å ha gjort nokre få kosmetiske endringar, og Ivar Aasen sitt forslag til éitt felles landsmål basert på dei norske dialektene.

Dei to offisielle skriftnormene vi har i dag, er eit resultat av svært mange rettskrivingsreformer på begge sider, og målet var i utgangspunktet å føre dei to skriftspråka saman til éitt.

Det finst dei som klagar over at nynorsken i dag inneheld så mange bokmålsformer. Men då

SPANSK – OG NORSK: Dersom ingen av partane vil vere med på kompromiss, vil spansk nok leve vidare med to eller fleire «sidemål». Og det retoriske spørsmålet er: er no det så ille? spør Jens Haugan. FOTO: REMI LAAKSO

tenkjer ein ikkje over kor mykje bokmålet har endra seg på hundre år sidan ein starta med å modifisere det danske skriftspråket litt etter litt.

Bokmål og nynorsk i dag er resultat av ein offisiell og bevisst tilnæringspolitikk.

Dessverre var det svært mange innanfor begge leirane som meinte at ein gjekk for langt i tilnærminga. Det kom t.d. store protestar etter 1938-normalen, som blei oppfatta som altfor radikal, og forfattarar som Hamsun og Øverland gjekk hardt ut mot samnorsken.

Frå 1960-talet og utover byrja ein å innsjå at det ikkje var mogleg å gjennomføre samnorskpolitikken på demokratisk vis, og ein valde då etter kvart å gje opp tanken om å komme fram til éi felles skriftnorm.

Det blei gjort offisielt i 2002, og rettskrivingsreforma for bok-

mål i 2005 og reforma for nynorsk i 2012 er baserte på interne omsyn, dvs. at dei to målformene blei reviderte på eige grunnlag utan omsyn til den andre målforma.

I dag finst det vel ingen parti som vurderer å ta opp igjen tilnæringspolitikken. Men det finst jo parti som argumenterer for utvida valfridom, som inneber at ein skal kunne velje bort den andre målforma i mykje større grad.

Dette tyder i praksis at ein i framtida kanskje i fleire og fleire samanhengar kan velje bort det såkalla sidemålet, som er nynorsk for dei fleste, og at ein på den måten favoriserer bokmål, som til slutt kan bli den einaste offisielle målforma.

Når det gjeld ei samordning av dei spanske «sidemåla», er nok situasjonen litt annleis. Her vil neppe majoriteten (amerikansk spansk) kunne fortrenge minoriteten (spansk spansk).

Men dersom ingen av partane vil vere med på kompromiss, vil spansk nok også leve vidare med to eller fleire «sidemål». Og det retoriske spørsmålet er: er no det så ille?

Bokmål og nynorsk i dag er resultat av ein offisiell og bevisst tilnæringspolitikk.

JENS HAUGAN

YTRINGSFR

Konsp

Hvis det er det sikkert, lest Miljøpartiet Terje Amundsen i HA 26. september forsøk på innlittisk ansiktsl de prøve å g utgava av avis lån; gjør hva s få tak i den.

Amundsens noe av det bed siktsfulle som ter valget om kommunikasj innvandrings

Frp bedyrer rasister, men romfolk kun romfolk. Og de de ikke har no mer som sådan helt av avstan begrepet «s ring».

Grunnlover 100, som gara til «frimodige y det heter, er u de aller viktig grafene vi har.

Både folk s innvandring ge som er opptatt misering» spe sagt i sin fulle trykk for det. S det være.

Men da må d kene faktisk og å bli motsagt. I til at både Frp lenger ut på kan trenge vokl i demokrati.

Jeg er neppe som har merke gang denne gj motforestilling de seg som bor ger og sruer «bing» og over korrekte so som «kveler y ten» og «kné ten».

Jeg vet ikke denne «politisk sialisteliten» e ler hvor de ho fleste sosialiste er langt fra sær er til forvekslin alle andre arbe

Og de har s punkter på båd det andre som å være i tråd m tilinja» høyres seg nervesamm magesår over.